

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ЗАХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

від 22.07.2021 р.

Львів

№ 63/73-рк/к

МКП «Житловик»
81300, Львівська обл., Мостиський р-н.,
м. Мостиська, вул. Грушевського, 6

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ

(1) З метою виконання завдань, покладених на Західне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення) Законом України «Про Антимонопольний комітет України», на виконання доручення Голови Антимонопольного комітету України від 12.08.2020 № 13-01/825, на підставі статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» Відділення провело дослідження на предмет дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання на ринках надання послуг з вивезення побутових відходів та захоронення побутових відходів у м. Львові та Львівській області за 2018, 2019 роки та I півріччі 2020 року.

(2) У зв'язку із вищенаведеним, Відділення надіслало міському комунальному підприємству «Житловик» вимогу від 07.10.2020 № 63-02/4229в про подання інформації.

(3) За результатами опрацювання інформації та матеріалів, наданих міським комунальним підприємством «Житловик», встановлено наступне.

2. НОРМАТИВНО – ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

(4) Згідно із статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», основним завданням Антимонопольного комітету України є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема, в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, сприяння розвитку добросовісної конкуренції.

(5) Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки, визначає Закон України «Про житлово-комунальні послуги».

Згідно з статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що житлово-комунальні послуги - результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово - комунальних послуг.

У статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» зазначено, що виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з поводження з побутовими відходами є суб'єкт господарювання, визначений виконавцем послуг з вивезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку.

Згідно з пунктом 1 частини першої статті 7 зазначеного вище Закону, споживач має право одержувати своєчасно та належної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством і умовами укладених договорів;

У свою чергу, пункт 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачає, що споживач зобов'язаний укласти договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом.

Пункт 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачає, що виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотриманням умов їх виконання згідно з типовим договором.

У частині 1 статті 12 Закону України «Про житлово - комунальні послуги» зазначається, що надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Згідно з частиною 2 статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.

Крім того, у частині 3 статті 12 вказаного Закону зазначається, що істотними умовами договору на надання житлово-комунальних послуг є:

- 1) перелік послуг;
- 2) вимоги до якості послуг;
- 3) права та обов'язки сторін;
- 4) відповідальність сторін за порушення договору;
- 5) ціна послуги;
- 6) порядок оплати послуги;
- 7) порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
- 8) строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.

Статтею 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, зокрема, що послуга з поводження з побутовими відходами надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з поводження з побутовими відходами, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

(6) Надання послуг з поводження з побутовими відходами регулюється Правилами надання послуг з поводження з побутовими відходами та Типовим договором про надання послуг з поводження з побутовими відходами (додаток до Правил), які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2008 року № 1070 (зі змінами; далі – Правила № 1070).

Відповідно до пункту 1 Правил № 1070, ці Правила визначають механізм надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з поводження з побутовими відходами у містах, селищах і селах (далі - послуги).

Згідно з пунктом 3 Правил № 1070, послуги з поводження з побутовими відходами надаються суб'єктом господарювання, визначеним органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах в установленому законодавством порядку виконавцем послуг з вивезення побутових відходів.

Договір про надання послуг укладається між споживачем та виконавцем послуг з вивезення побутових відходів **відповідно до Типового договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами**, що додається.

У пункті 7 Правил № 1070 зазначається, що під час укладання договору про надання послуг:

1) сторони узгоджують графік їх надання виходячи з потреби споживача, норм надання та якості послуг;

2) виконавець послуг на вимогу споживача зобов'язаний пред'явити:

- правила надання послуг;
- графік вивезення відходів;
- тарифи на надання послуг;
- інформацію про пільги, передбачені законодавчими актами для окремих категорій населення.

(7) У відповідності до вимог статті 35¹ Закону України «Про відходи»:

- виконавця послуг з вивезення побутових відходів визначає орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- виконавець послуг з вивезення побутових відходів укладає договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами із споживачами.

(8) Частиною першою статті 648 Цивільного кодексу України передбачено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акта органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.

(9) Стаття 179 Господарського кодексу України передбачає укладання договорів за правилами, встановленими Цивільним кодексом України, з урахуванням особливостей передбачених, в тому числі, Господарським кодексом України.

Відповідно до частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України, при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

Відповідно до пункту 3 статті 184 Господарського кодексу України, укладення господарських договорів на основі примірних і типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами статті 181 цього Кодексу та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування примірного або типового договору.

(10) Таким чином, Законом України «Про житлово-комунальні послуги» та Правилами № 1070 передбачено надання послуг з поводження з побутовими відходами на основі Типового договору.

(11) Послуги з вивезення побутових відходів на території Мостиської міської ради Львівської області надаються міським комунальним підприємством «Житловик» (далі – МКП «Житловик»).

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності МКП «Житловик» є збирання безпечних відходів (код за КВЕД 3811).

Місцезнаходження МКП «Житловик»: (юр.) 81300, Львівська обл., м. Мостиська, вул. Міцкевича, 13. Ідентифікаційний код юридичної особи 32319395.

(12) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» МКП «Житловик» є суб'єктом господарювання.

3. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

(13) Відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України 05.03.02р. № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.02р. за №317/6605 (далі - Методики) Відділення провело дослідження становища МКП «Житловик» на ринку надання споживачам послуг з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради за період: з 01.01.2018 по липень 2021 років.

(14) Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
 - МКП «Житловик», яке надає споживачам послуги з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради;
 - ринок послуг з вивезення твердих побутових відходів.

(15) Згідно з Методикою, товаром щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище є послуги з вивезення твердих побутових відходів.

Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.

Товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

Відповідно до Закону України «Про відходи»:

- побутові відходи - відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення;
- тверді відходи - залишки речовин, матеріалів, предметів, виробів, товарів, продукції, що не можуть у подальшому використовуватися за призначенням;
- послуги з вивезення побутових відходів - збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування;
- послуги з поводження з побутовими відходами - послуги з вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів, що надаються в населеному пункті згідно з правилами благоустрою території населеного пункту, розробленими з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту та затвердженими органом місцевого самоврядування;
- поводження з відходами - дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення;
- товаром, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та згідно пункту 4 Методики, є послуги з вивезення твердих побутових відходів в межах території Мостиської міської ради Львівської області.

(16) Послуги з вивезення твердих побутових відходів за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками не є взаємозамінними з іншими видами послуг.

(17) Відповідно до листа Мостиської міської ради від 28.09.2020 № 2.18-1546, послуги у сфері поводження з побутовими відходами на території Мостиської міської ради надає МКП «Житловик».

(18) За результатами проведеного виконавчим комітетом Мостиської міської ради конкурсу (протокол № 2 засідання конкурсної комісії від 16.04.2021 року), на підставі розпорядження міського голови м. Мостиська від 16.04.2021 № *(інформація з обмеженим доступом)* МКП «Житловик» визначено виконавцем з надання послуг з вивезення твердих побутових відходів споживачам на території Мостиської міської ради.

Слід відзначити, що за період: з 2018 по 16.04.2021 років МКП «Житловик» (за результатами проведених конкурсів та на підставі розпоряджень міського голови м. Мостиська від 02.11.2017 № *(інформація з обмеженим доступом)*, від 21.01.2019 № *(інформація з обмеженим доступом)*, від 15.04.2020 № *(інформація з обмеженим доступом)*) визначалося виконавцем послуг з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради.

(19) Між Мостиською міською радою в особі міського голови інформація з *(інформація з обмеженим доступом)* та МКП «Житловик» укладено Договір № *(інформація з обмеженим доступом)* на надання послуг з вивезення побутових відходів на території Мостиської міської ради від *(інформація з обмеженим доступом)* року. Строк дії договору до 15.04.2022 року.

(20) Споживачами послуг з вивезення твердих побутових відходів в межах території Мостиської міської ради є юридичні та фізичні особи, які отримують або мають намір отримувати зазначені послуги від МКП «Житловик».

(21) Виходячи з вищевикладеного, на території Мостиської міської ради споживачі, зокрема, населення не мають можливості вибору підприємства, яке надавало б аналогічні послуги, у зв'язку з тим, що послуги з вивезення твердих побутових відходів надає конкретний суб'єкт господарювання, який за результатами проведеного органом місцевого самоврядування м. Мостиська конкурсу, визначено переможцем, тобто споживачі можуть скористатися послугами лише зазначеного підприємства – МКП «Житловик».

Отже, товарними межами ринку за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей та умов використання товару є послуги з вивезення твердих побутових відходів.

(22) Послуги з вивезення твердих побутових відходів надаються МКП «Житловик» на платній основі, а отже є товаром щодо якого визначається монопольне (домінуюче становище) МКП «Житловик».

(23) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи) є неможливим або недоцільним.

(24) Територіальними межами ринку вивезення твердих побутових відходів є територія області та/або найбільші населені пункти, певна територія населеного пункту, відповідно до схеми санітарної очистки населених пунктів, на якій суб'єкт господарювання визначений виконавцем послуг з вивезення твердих побутових відходів та в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит.

(25) Отримання послуги з вивезення твердих побутових відходів можливе лише у суб'єкта господарювання, який за результатами проведеного органом місцевого самоврядування м. Мостиська конкурсу визначено переможцем - уповноваженим на надання послуг з вивезення твердих побутових відходів в межах території Мостиської міської ради та виключає можливість отримання споживачами цієї послуги від інших суб'єктів господарювання.

(26) МКП «Житловик», яке визначено переможцем конкурсу (протокол № 2 засідання конкурсної комісії від 16.04.2021 року) та з яким укладено договір на

надання послуг з вивезення твердих побутових відходів надає послуги з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради.

(27) Таким чином, територіальними межами ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів є межі території Мостиської міської ради.

(28) Відповідно до Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок із сталою структурою.

(29) Часовими межами ринку надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води визначено період: з 01.01.2018 по липень 2021 років, протягом яких незмінними залишалися структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

(30) Внаслідок специфічних особливостей ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів, а саме, визначення на конкурсних засадах суб'єкта господарювання для надання вказаних послуг на певний період часу (строк дії договору між виконавцем послуг та органом місцевого самоврядування), відповідно, конкуренція у вказаний період – відсутня.

Так, МКП «Житловик» визначено переможцем конкурсу та уповноважено органом місцевого самоврядування м. Мостиська здійснювати надання послуг з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради строком до 15.04.2022 року (відповідно до договору № *(інформація з обмеженим доступом)*).

Відділення встановило, що МКП «Житловик» є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послуги з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради.

Виходячи з наведеного, частка МКП «Житловик» на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів за період: з 01.01.2018 по липень 2021 років, в межах території Мостиської міської ради становить 100 %.

(31) Відповідно до статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», виконавцем послуг з поводження з побутовими відходами є суб'єкт господарювання, визначений виконавцем послуг з вивезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку.

(32) Враховуючи те, що МКП «Житловик» у період: з 01.01.2018 по липень 2021 років було єдиним суб'єктом господарювання, що здійснювало діяльність на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів в межах території Мостиської міської ради, відповідно, вказаний ринок є монополізованим, конкуренція - відсутня.

(33) Бар'єрами для вступу на ринок потенційних конкурентів є: адміністративні, економічні, організаційні та інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи). Зокрема, ринок послуг з вивезення твердих побутових відходів характеризується наявністю таких адміністративних бар'єрів, як виборювання права на здійснення діяльності з надання послуг з вивезення побутових відходів на конкурсних засадах, наявністю

відповідного обладнання для організації надання послуг з вивезення твердих побутових відходів тощо.

Так, вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише на виконання відповідного рішення органу місцевого самоврядування, прийнятого за результатами проведеного конкурсу щодо визначення виконавця послуг з вивезення твердих побутових відходів на певній території. При цьому, вхід нового суб'єкта господарювання на ринок можливий лише за умови виходу з ринку діючого суб'єкта. Слід зазначити також, що ринок надання послуг з вивезення твердих побутових відходів має свої специфічні особливості, зокрема, необхідність наявності визначеного виду транспорту та обладнання для надання послуг (сміттєвози, контейнери для збору твердих побутових відходів тощо). Тобто, підприємству необхідно мати відповідну матеріально-технічну базу для надання вказаних послуг.

(34) Аналізуючи ринок надання послуг з вивезення твердих побутових відходів у період: з 01.01.2018 по липень 2021 років встановлено, що послуги з вивезення твердих побутових відходів у вищезазначених територіальних та товарних межах ринку надає лише підприємство МКП «Житловик», яке працює одноосібно та безальтернативно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.

(35) Отже, МКП «Житловик» є єдиним підприємством, яке надає вищевказані послуги в межах території Мостиської міської ради, у споживачів та замовників вищевказаних послуг альтернатива в їх отриманні відсутня. Завдяки своїй ринковій владі МКП «Житловик» має можливість диктувати свої умови при наданні вищевказаних послуг.

(36) Таким чином, ураховуючи вищезазначене, відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», МКП «Житловик» на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів займає монопольне (домінуюче) становище в межах території Мостиської міської ради за результатами діяльності у період: з 01.01.2018 по липень 2021 років, із часткою 100 відсотків.

4. ОБСТАВИНИ ПОРУШЕНИХ ПИТАНЬ

(37) На вимогу Відділення, МКП «Житловик» листом від 29.10.2020 № 127 повідомило, зокрема, що:

- у 2018 році підприємством укладено із споживачами «населення» - *(інформація з обмеженим доступом)* договорів про надання послуг з вивезення та захоронення побутових відходів, з ОСББ/ЖБК – *(інформація з обмеженим доступом)* договорів;

- у 2019 році, відповідно з споживачами «населення» укладено - *(інформація з обмеженим доступом)* договори, з ОСББ/ЖБК - *(інформація з обмеженим доступом)* договорів;

- у першому півріччі 2020 року укладено із споживачами «населення» - *(інформація з обмеженим доступом)* договорів, з ОСББ/ЖБК – *(інформація з обмеженим доступом)* договорів.

Підприємством надано копії укладених договорів про надання вказаних послуг.

(38) Відділення проаналізувало надані договори, зокрема, на прикладі договорів, укладених між МКП «Житловик» та ОСББ:

- Договір № (інформація з обмеженим доступом) від (інформація з обмеженим доступом) року, укладений МКП «Житловик» з ОСББ (інформація з обмеженим доступом) (адреса: м. Мостиська, вул. (інформація з обмеженим доступом) (далі – Договір № 1);

- Договір № (інформація з обмеженим доступом) від (інформація з обмеженим доступом) року, укладений МКП «Житловик» з ОСББ (інформація з обмеженим доступом) (адреса: м. Мостиська, вул. (інформація з обмеженим доступом) (далі – Договір № 2);

- Договір № (інформація з обмеженим доступом) від (інформація з обмеженим доступом) року, укладений МКП «Житловик» з ОСББ (інформація з обмеженим доступом) (адреса: м. Мостиська, вул. (інформація з обмеженим доступом) (далі – Договір № 3);

(39) За результатами аналізу укладених МКП «Житловик» із споживачами (ОСББ) договорів про надання послуг з вивезення побутових відходів Відділення встановило, що умови укладених договорів не відповідають формі Типового договору, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів даних послуг.

У пункті 9 «Замовник має право» зазначених вище договорів, відсутні умови щодо прав Споживачів, які передбачені Типовим договором, зокрема:

- зменшення в установленому законодавством порядку розміру плати за послуги у разі їх ненадання, надання не в повному обсязі або зниження їх якості;

- неоплату вартості послуг за період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів за умови документального підтвердження такої відсутності;

- складення та підписання актів-претензій у зв'язку з порушенням правил надання послуг.

У пункті 12 «Виконавець зобов'язується» зазначених вище договорів, відсутні умови щодо таких зобов'язань Виконавця, які передбачені Типовим договором, а саме:

- розглядати у визначений законодавством строк претензії та скарги споживачів і проводити відповідні перерахунки розміру плати за послуги в разі їх ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених договором;

- вживати заходів до усунення порушень якості послуг у строки, встановлені законодавством;

- сплачувати споживачу у разі ненадання або надання не в повному обсязі послуг неустойку (штраф, пеню) у розмірі, встановленому відповідно до пункту 23 цього договору;

- своєчасно реагувати на виклики споживача, підписувати акти-претензії, вести облік вимог (претензій) споживача у зв'язку з порушенням порядку надання послуг.

У Розділі «Відповідальність сторін за виконання умов договору, розв'язання спорів» зазначених договорів, відсутня передбачена Типовим договором умова, а саме:

- у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця послуг (його представника) для перевірки кількості та/або якості наданих послуг;

- Акт-претензія складається відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1145 «Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг».

Крім того, у наведених вище договорах, укладених між МКП «Житловик» та ОСББ, не зазначений розділ щодо умов внесення змін до договору, який передбачено Типовим договором, а саме:

- внесення змін до цього договору здійснюється шляхом укладення сторонами додаткової угоди, якщо інше не передбачено договором;

- якщо протягом 30 днів після отримання додаткової угоди про внесення змін до договору виконавець/споживач, який одержав таку угоду від споживача/виконавця, не повідомив про свою відмову від внесення змін до договору та не надав своїх заперечень або протоколу розбіжностей до нього і при цьому виконавець не припинив надання послуги споживачу (споживач вчинив дії, які засвідчують його волю до продовження отримання послуги від цього виконавця (у тому числі здійснив оплату наданих послуг), зміни до договору вважаються внесеними у редакції, запропонованій споживачем/виконавцем, якщо інше не передбачено договором.

У Розділі «*Строк дії цього договору*» наведених договорів не зазначено умов щодо припинення дії договору, що передбачено у Типовому договорі, а саме:

Дія договору припиняється у разі:

- закінчення строку, на який його укладено, якщо одна із сторін повідомила про відмову від договору відповідно до пункту 28 цього договору;

- смерті фізичної особи - споживача (виконавця);

- прийняття рішення про ліквідацію юридичної особи - споживача (виконавця) або визнання його банкрутом.

Дія договору припиняється шляхом розірвання за:

- взаємною згодою сторін;

- рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі порушення істотних умов договору другою стороною;

- у разі розірвання договору зобов'язання припиняються з моменту досягнення домовленості про розірвання договору.

(40) Відділення також проаналізувало надані МКП «Житловик» договори, укладені з споживачами «населення», зокрема:

- Договір № (інформація з обмеженим доступом) від (інформація з обмеженим доступом), укладений з гр. (інформація з обмеженим доступом) (с. Нагірне, вул. (інформація з обмеженим доступом));

- Договір № (інформація з обмеженим доступом) від (інформація з обмеженим доступом), укладений з гр. (інформація з обмеженим доступом) (м. Мостиська, вул. (інформація з обмеженим доступом)).

(41) За результатами аналізу наведених вище договорів Відділення встановило, що умови укладених МКП «Житловик» договорів не відповідають формі Типового договору, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів даних послуг.

(42) У наведених вище договорах відсутня вимога щодо якості послуг, яка передбачена Типовим договором, а саме, критерієм якості послуг з вивезення побутових відходів є дотримання графіка вивезення побутових відходів, правил надання послуг з поводження з побутовими відходами, інших вимог законодавства щодо надання послуг з вивезення побутових відходів.

У пункті 19 договорів, укладених з «населенням» не обумовлені такі права споживачів, які передбачені у Типовому договорі, зокрема:

- перевірку кількості та якості послуг в установленому законодавством порядку;
- складення та підписання актів-претензій у зв'язку з порушенням правил надання послуг.

Відповідно, у пункті 22 договорів відсутні передбачені Типовим договором умови щодо зобов'язань виконавця, а саме:

- розглядати у визначений законодавством строк претензії та скарги споживачів і проводити відповідні перерахунки розміру плати за послуги в разі їх ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених договором;
- сплачувати споживачу у разі ненадання або надання не в повному обсязі послуг неустойку (штраф, пеню) у розмірі, встановленому відповідно до пункту 23 цього договору (Типового);
- своєчасно та власним коштом проводити роботи з усунення виявлених неполадок, пов'язаних з наданням послуг, що виникли з його вини.

У зазначених договорах відсутня передбачена Типовим договором умова стосовно відповідальності сторін за порушення договору, а саме:

- у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця послуг (його представника) для перевірки кількості та/або якості наданих послуг;
- Акт-претензія складається відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1145 «Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг».

(43) Отже, вищезазначене свідчить, що МКП «Житловик» уклало із споживачами «населення», ОСББ на території Мостиської міської ради договори про надання послуг з вивезення твердих побутових відходів, які не відповідають Типовому договору, що у свою чергу, призвело до встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку та до ущемлення інтересів споживачів вказаних послуг.

(44) Відсутність в укладених МКП «Житловик» із споживачами «населення», ОСББ договорах про надання послуг з вивезення твердих побутових відходів на території

Мостиської міської ради наведених вище умов щодо: прав споживачів; зобов'язань виконавця послуг; вимоги стосовно критеріїв якості послуг не відповідає чинному законодавству України (Закону України «Про житлово – комунальні послуги», Правилам надання послуг з поводження з побутовими відходами та Типовому договору, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2008 року № 1070) та може призвести до ущемлення інтересів споживачів послуг.

5. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ, ЩО МОЖУТЬ МІСТИТИ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

(45) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та не зазнає значної конкуренції на ринку внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(46) Згідно із статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(47) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

(48) Внаслідок специфічних особливостей ринку надання послуг з вивезення побутових відходів, а саме, визначення на конкурсних засадах суб'єкта господарювання для надання вказаних послуг на певний період часу (строк дії договору між виконавцем послуг та органом місцевого самоврядування), відповідно, конкуренція у вказаний період – відсутня.

Так, МКП «Житловик» визначено переможцем конкурсу (протокол № 2 засідання конкурсної комісії від 16.04.2021) та уповноважено органом місцевого самоврядування м. Мостиська здійснювати надання послуг з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради строком до 15.04.2022 року (відповідно до Договору № *(інформація з обмеженим доступом)* на надання послуг з вивезення побутових відходів на території Мостиської міської ради).

Тобто, МКП «Житловик» на час дії договору є єдиним суб'єктом господарювання, що надає послуги з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради, господарських стосунків з ним неможливо уникнути, його поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання вказаних послуг.

(49) За відсутності конкуренції на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів, споживачі не мають альтернативних джерел придбання послуг на зазначеній території та у вказаному періоді, крім МКП «Житловик».

(50) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», економічна конкуренція – змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обороту товару на ринку.

(51) Згідно із частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється.

(52) Відповідно до статті 4 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» принципом діяльності органів Антимонопольного комітету України є захист конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів.

(53) Отже, розроблені МКП «Житловик» та запропоновані для укладення (укладені) із споживачами «населення», ОСББ умови договорів про надання послуг з вивезення твердих побутових відходів на території Мостиської міської ради не відповідають формі Типового договору, яка передбачена чинним законодавством України, тому уклавши такий договір, споживачі можуть бути обмежені в своїх правах і в захисті своїх інтересів при отриманні неякісних послуг, або не отриманні їх взагалі.

(54) Таким чином, дії МКП «Житловик» містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, що передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини 2 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме, зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з вивезення твердих побутових відходів споживачам у межах території Мостиської міської ради, у вигляді встановлення таких умов придбання або реалізації товару (послуги) (відсутність в укладених МКП «Житловик» із споживачами «населення», ОСББ договорах про надання вказаних послуг умов, які передбачені Типовим договором, що затверджений постановою Кабінету міністрів України від 10.12.2008 № 1070, зі змінами), які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на вказаному ринку.

У зв'язку з вищенаведеним, керуючись пунктом 10 статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 та № 291/5482 (зі змінами), з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, адміністративна колегія Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає міському комунальному

підприємству «Житловик» (ідентифікаційний код юридичної особи 32319395) обов'язкові для розгляду такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом приведення договорів про надання послуг з вивезення твердих побутових відходів споживачам на території Мостиської міської ради у відповідність до чинного законодавства.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити Адміністративну колегію Західного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України у 60 – ти денний строк з дня їх отримання.

Звертаємо Вашу увагу, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду суб'єкту господарювання, якому вони надані:

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень наданих рекомендацій, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається.

Голова Колегії

Ростислав ЛЕЩИШИН